

Gut Sábész

גוט שבת

23. évfolyam 35. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:54 • ג' סיון תשפ"א • 2021. 5. 14. • פרשת במדבר • Szombat kimenetele: 21:10

Újra látogatható a mádi rabbiház

Tokaj-Hegyalja régi zsidó közösségeinek egyik ékköve volt Mád, különleges szépségű barokk zsinagógájával és messze földön híres jesivájával. A holokauszt pusztítása és az azt követő elvándorlás miatt azonban úgy tűnt, mindez az enyészeté lesz. Szerencsére azonban, mondhatni a 23. órában fordult a kocka: a zsinagógát felújították, a rabbiházban pedig az EMIH megalapította a Csodarabbik útja fogadót: a zarándokszállásnak, kiállítótérnek és családfakutató központnak helyet adó egykori rabbiház újra megtelt étellel.

A koronavírus azonban megálljt parancsolt a turizmusnak, ami nagyon rosszul érintette a Csodarabbik Útja Fogadót – tudtuk meg a hely vezetőjétől, Frank Marianntól. A tavaly nyári rövid „felszabadulás” óta ismét csak üzleti úton levők szállhattak meg a zarándokszálláson, és a kiállítótér zárva tartott a közönség előtt.

Most azonban újra megnyitotta kapuit: védettségi igazolvánnyal immár szabadon látogatható a zsinagóga és a kiállítás egyaránt és a szálláshelyre is érkezhetnek turisták. „Mindenkinek nagyon fegyelmezett, rögtön mutatják az igazolványaikat, nincs vita emiatt” – magyarázza Frank Mariann. Egyelőre az egyéni látogatók vannak többségben: „Májusban jellemzően belföldi szervezett utakkal érkeznek ide, hiányoznak a nyugdíjas klubok és az iskolák buszos csoportjai. Párok, családok, kisebb baráti társaságok jöttek az elmúlt héten.”

Az érkezők megtekinthetik a mádi zsidóság történetét, a zsidó folklór különlegességeit. Az interaktív kiállítási tárgyak megismertetnek az egykor itt élő közösségekkel: valósággal megéleveníedik Északkelet-Magyarország hajdanvolt pezsgő zsidó élete. A rabbiszobába belép-

ve a korabeli bútorok és a vallási könyvek felidéznek az itt élő és dolgozó nagytudású rabbik szellemét. A látogatók felkereshetik a rabbiház szomszédságában található, 1795-ben épült zsinagógát, amelyet a világ legszebb zsidó imaházai között tartanak számon.

Most már a szálláshely-foglalások is megkezdődtek, így, ha valaki a közeljövőben Mádra szeretne látogatni, jobb, ha sietve biztosítja a helyét. Remélhetőleg valamilyen formában idén is sor kerülhet a nyaranta már megszokott Mádi Zsidó Napok megszervezésére: „Ahogy tavaly is sikerült a járványügyi előírásokat figyelembe véve megtartanunk, úgy, reméljük, hogy erre idén is lehetőség lesz” – mondta Frank Mariann, hozzátéve, hogy folyamatosan figyelik az előírások változását és ezek mentén alakítják majd ki a nyári programot.

Napról napra

Haszid tanítások a Rebbétől

Sorozatunkban egy-egy rövid tanítást adunk közre a lubavicsi Rebbe, Menáchem Mendel Schneerson *Hájom jom* (Napról napra) című könyvéből, melyekről Virtuális Bét Midrás programunkban Megyeri Jonatán tart előadást minden nap 20 órától.

Ijár 26.

A parancsolat, mely szerint „Intve intsed” előtt azok a szavak állnak, hogy „Ne gyűlöld testvéreidet”, ugyanis ez a feddés előfeltétele. A Tóra úgy folytatja: „hogy ne viselj miatta bünt”, azaz, ha a feddés hatástalan, úgy minden bizonnyal te vagy a felelős, hiszen a szavak nem a szívedből jöttek.

Ijár 29.

A lélek háromszor egy nap felemelkedik, a napi három imádság alatt. Ez különösen igaz a cádikok (igaz emberek) lelkére, akik „erőről erőre mennek” [Zsoltárok 84:8., az eredeti szöveg erőről erőre, avagy szintről szintre. A verset magyarra gyakran úgy fordítják: „Újult erővel haladnak.”] Bizonyos, hogy (a cádikok) mindenkor és minden szent helyen könyörögnek és imádkoznak azokért, akik kötődnek hozzájuk és utasításaikhoz, és betartják az utasításokat, és különösen a tanítványaikért, hogy Isten megsegítse őket úgy materiális, mint fizikai értelemben.

Hetiszakasz

A törzsfők szerepe

Szakaszunk – *Bámidbár* (4Mózes 1:1–4:20.) – nyitja meg Mózes negyedik könyvét. Ismételt népszámlálás után – melynek eredménye csodálatos módon egyezik az előzővel, amelyet egy évvel azelőtt ejtettek meg – Mózes zászlóal-

jakba szervezi a népet. Négy zászlóalj, mindegyikben 3-3 törzs jön létre, s készek a nagy útra, hogy elfoglalják az Ígéret Földjét. A szakaszban található még a leviták munkarendje a Szentély-szolgálatban és a törzsfők szerepe.

Zsidó híradó

Előrehozott érettségit tartottak a Maimonidész Gimnáziumban

A működésének immáron negyedik évét lezárni készül a Maimonidész Gimnáziumban megtartották az első ún. előrehozott érettségiket.

„Ez azt jelenti, hogy a most 11. évfolyamos diákjaink egy része angol nyelvből állt a vizsga elé” – magyarázza *Szilánk Zsuzsa*, a Maimonidész Gimnázium operatív igazgatója.

„Iskolánk felmenő rendszerben kezdte meg működését négy évvel ezelőtt. Akkor indítottuk el az első, 9. évfolyamunkat, majd a következő évben, amikor az első osztály 10-be lépett, újabb 9. évfolyamot indítottunk. Így jutottunk el oda, hogy már 11-es osztályunk is van, akik, Isten segítségével, jövőre fognak érettsé-

gizni” – mondta az igazgatónő, aki hozzátette: „több diákunk is már idén megpróbálkozott az angol nyelvi érettségivel, erre a hatályos szabályok adnak lehetőséget. Annak, aki így sikeres vizsgát tesz, jövőre, amikor amúgy is nagy az érettségi miatti hajrá, ebből a tárgyból már nem kell majd vizsgáznia”.

„Rendkívül jó és felemelő érzés látni, hogy hogy múlik az idő és milyen komoly fiatalemberekké váltak a diákjaink, akik nemrég még félve és izgalommal léptek be intézményünk ajtáján. Ez lesz jövőre az első érettségiző osztály, bevalom, kicsit elzékenyültünk mi tanárok, de a diákok is, akik e fontos mérföldkövet elérték” – fogalmazott *Szilánk Zsuzsa*.

Nem csak egy szám...

Ezen a héten kezdjük meg *Mózes negyedik könyvének*, a *Bámidbárnak* [A pusztában] az olvasását, amit sok fordításban csak úgy hívnak, hogy a „Számok könyve”. Utóbbi elnevezés híven tükrözi a könyv elején szereplő népszámlálás fontosságát.

Maga a népszámlálás egy érdekes kettősséget fejez ki: egyrészt arra hívja fel a figyelmet, hogy mindenki jelentőséggel bír, hogy minden egyes ember érdemes arra, hogy számon tartásák. Egy közösség attól közösség, hogy annak az egyes tagjai mind hozzájárulnak az azt összetartó erő kialakításához, mindenki máshogy, ki-ki a maga képessége, tehetsége szerint. Másfelől azonban, bármilyen fontos is az individuum, a népszámlálás kontextusában mindenki csak annyiban számít, amennyiben a közösség létéhez járul hozzá. Ebben az aspektusban mindenki ugyanannyit ér, függetlenül társadalmi státuszától vagy bármi egyébtől.

Iménti dichotómia fontos tanítással szolgál számunkra: egyrészt fontos, hogy bízzunk önmagunkban, értékeinkben, másrészt azonban időnként szerénységet és alázatot kell ta-

núsítanunk. A népszámlálásnak is ez az üzenete: minden ember számít, senki sem jelentéktelen. Az isteni elképzelésben és tervezésben mindnyáunkra fontos, más által betölthetetlen szerep hárul. Idáig a népszámlálási egyenlet egyik oldala. A másik az, hogy mindnyáunkat az Örökkévaló teremtett – a saját képmására –, így végső soron egyenlők vagyunk. Erre kell emlékeznünk, amikor sikerinken felbuzdulva arra vállalkoznánk, hogy a nehezebb sorok felett ítélkezzünk, s ugyan csak ezt kell magunkban felidézni, amikor kilátástalannak tűnő helyzetben esetleg önmagunkba vetett hitünket kezdenénk elveszíteni.

Ezen egyenlőség a megváltás kontextusában sem veszít érvényéből. Mindnyáunkban ott a lehetőség, hogy elhozzuk a változást és megcselekedjük azt az utolsó micvát, ami a világ mérlegének nyelvét az érdemek oldalára billenti, hogy elhozza a Messiás általi teljes és végső megváltást.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke Mordechai Wollenberg rabbi írása nyomán.

Egy százalékos
Támogassa munkánkat adója 1+1%-ával!

ADÓJA CIVIL 1%-ÁVAL
A CHÁBÁD LUBAVICHS ALAPÍTVÁNYT
(ADÓSZÁM: 19663038-1-42)

ADÓJA EGYHÁZI 1%-ÁVAL
AZ EMIH-ET
(TECHNIKAI SZÁM: 1287)

Imaidők a következő hétre (május 18–24.)

AZ ISTENTISZTELETEKEN MASZK VISELÉSE KÖTELEZŐ!

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 9.15 Reggeli ima, majd süteményes Kidus;
19.45 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Szerda-péntek: 8.00 Reggeli ima,
19.50 Délutáni ima a Keren Orban

Péntek:

18.30 **Kérdések és dilemmák a hetiszakaszban**
(*Szabó György Menáchem előadása*);

19.30 *Minchá* délutáni ima;

Kábálát Sábát, majd *Kidus* és szombati étkezés
(az udvarban);

21.00 **Midrási történetek a hetiszakaszhoz**
(*Oberlander Báruch rabbi előadása*)

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat:

10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Hétfő-péntek

(**munkanapokon**):

6.30 Reggeli ima

7.30 Napi Talmud

Péntek: 18.30 Tanulás

19.00 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.15 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima

Péntek:

17.30 Szombatfogadás

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Péntek:

18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Jó hírekre vágyva

Marokkóban születtem 1936-ban. Tizenegy éves koromban lovaskocsival Casablancába utaztam, hogy két évet az ott működő Chábád jesivában töltssek. Nem éreztem jól magam, komolyabb intézménybe vágytam. Amikor meghallottam, hogy a Rebbe küldöttje, Michoel Lipsker rabbi Meknesben nyitott egy új jesivát, átiratkoztam. Ott végre megtaláltam, amit kerestem: egy intenzív tanulási programot, melyben egyaránt helyet kapott a Talmud és a hászid filozófia. Mindemellett Lipsker rabbtól azt is megtanultuk, hogy a többi zsidót a szeretet segítségével kell közelebb hozni Istenhez.

1952-ben, miután két évet töltöttem Meknesben, a franciaországi Brunoy-ban folytattam a tanulmányaimat. Ezt a jesivát a második világháború után alapították az Oroszországból menekülő lubavicsi diákok számára. Ott már magas szintű hászid szövegeket is tudtam tanulmányozni, továbbá minden vasárnap beutaztunk Párizsba, hogy olyan zsidó gyerekeket tanítsunk, akik állami iskolába jártak. Hillel Azimov rabbi, a Rebbe párizsi küldöttje vasárnaponként összegyűjtötte őket, és a jesiva hallgatói tanultak velük.

Az egyik évben, Lág báomerkor, buszokat béreltünk, és kétszáz gyereket elvittünk Brunoyba, a jesivába. A gyerekek velünk imádkoztak és belekóstoltak a jesiva hangulatába. Az igazgató, Nissan Nemanov rabbi beszámolt az eseményekről a Rebbének, majd megosztotta velünk a Rebbe válaszát. A Rebbe azt írta, hogy

annyi rossz hír után – amiket feltehetően a problémáikkal hozza forduló emberektől hallott – egyenesen vágyik a jó hírekre. Nemanov rabbi még dorgálást is kapott, amiért csak egy hét elteltével írt az eseményekről: „Szégyen, hogy annyit késlekedett, amikor jó hírei voltak”.

Yeshua Hadad rabbi (1936-2017) több mint ötven éven át szolgált Milánóban. Az interjú 2012 augusztusában készült Jeruzsálemben.

Miután Nissan rabbi felolvasta a Rebbe levelét, hozzám fordult: „Egy nap te is a Rebbe küldöttje leszel, és be kell majd számolnod neki a különböző eseményekről. Ne kövesd el az én hibámat. Ha jó hírekről tudsz beszámolni, azonnal tudatnod kell a Rebbével”.

Nem szívleltem meg eléggé a tanácsát. Egyszer, amikor már Milánóban szolgáltam a Rebbe küldöttjeként, összeállítottam egy albumot arról az oktatási programról, melyet a város öt szfáradi közösségében valósítottunk meg. Lejegyeztem mind a 193 résztvevő gyermek nevét, továbbá az édesanyjuk és a tanítójuk nevét is. Amikor átnyújtot-

tam az albumot a Rebbének, ő sokáig nézte és elolvasta az összes nevet. Eközben az arcáról földöntúli öröm sugárzott. Miután befejezte, így szólt: „Mit vétettem, hogy csak most kellett erről értesülnöm?”

Ezt követően odafigyeltem arra, hogy havonta küldjek be-

számolót a Rebbének, de még így is előfordult néha, hogy késlekedtem. Egyszer a következőt írta a Rebbe: „Hosszú szünet után kaptam Öntől ismét levelet... és ha azzal mentené ki magát, hogy nem volt miről írnia, akkor azt tanácsolnám, hogy tegyen valamit, amiről érdemes beszámolnia...”

Hét évet töltöttem Brunoyban, majd New Yorkban folytattam a tanulmányaimat. Abban az időben minden, születésnapját ünneplő diák személyes találkozóra mehetett a Rebbéhez. Marokkóban azonban senki sem tartotta fontosnak a születésnapokat, így én még azt sem tudtam, hogy pontosan mi is a szü-

letési dátumom. Annyi volt csak biztos, hogy valamikor Purim környékére esett. Ettől függetlenül éltem a lehetőséggel, és elmentem a Rebbéhez.

Amint beléptem a szobájába, a Rebbe megkérdezte, hogy melyik napon születtem. Nem tudtam, hogy mit válaszoljak, ezért a Rebbe folytatta: „Mivel nem tudod, és mivel a szombat a hét legszentebb napja, legyen az elkövetkező szombat a születésnapod. Tanulj több Tórát, mint máskor, ahogy a születésnapokon illik, és jótékonykodjál többet. Az adományt még pénteken add át, a szombat bejövetele előtt”. Ezután megáldott és sok sikert kívánt a tanulmányaimhoz.

Később levelet írtam a szüleimnek és megkérdeztem, hogy tudják-e a születésem pontos dátumát. Kiderült, hogy pont azon a szombaton van, amit a Rebbe kijelölt!

Néhány év tanulás után a Rebbe Milánóba küldött, hogy az ottani szfáradi közösséget szolgáljam. Azért rám esett a választása, mert én megőriztem a családom marokkói hagyományait. Ez azért is történt így, mert a Rebbe arra utasította Lipsker rabbot, hogy ne próbálja megváltoztatni a marokkói zsidók szokásait, csak tanítsa őket Tórára.

Yeshua Hadad

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el: www.youtube.com/alubavicsirebbe

19:00

Oberlander Báruach

Szerda: Kérdezd a rabbit! (55)
Csütörtök: Hetiszakasz a kabbala tükrében.
A legújabb zsidó ünnep: Nobel-díj átadás,
avagy miért tanulnak a zsidók

20:00

Megyeri Jonatán

Hájom jom
Minden napra egy hászid gondolat

21:00

Faith Aser

Kedd: Zsidó misztika
Csütörtök: Zsidó vallásjog

A zsidó.com
Facebook-oldalán
élőben

Facebook Tanház

VIRTUÁLIS BÉT MIDRÁS

11 Shares 1.7K Views

Kóser konyha

Kókusztejes zöldségleves shiitake gombával párve, glutén- és tojásmentes

1 csomag shiitake gomba
3 szál sárgarépa
2 szál halványító zeller
egy kis darab zeller gumó
1 fehérrépa
1 nagy fej hagyma
3 gerezd fokhagyma
2 ek. olívaolaj
fűszerek: só, bors,
őrölt koriander,
őrölt kurkuma, ízlés szerint
2 babérlevél
1 doboz sűrű kókusztejszín
a tálaláshoz: petrezselyem

A gombát egy órára vízbe áztatjuk, majd ujjnyi vastag csíkokra vágjuk. A hagymát felaprítjuk, a fokhagymát fokhagymanyomón átpréseljük. A gyökérszöveget megtisztítjuk és nagy lyukú reszelőn lereszeljük. A zellerszárazakat felkarikázzuk, ha a leveleit is felhasználjuk, akkor áztassuk azokat vízbe, majd fény ellenében alaposan ellenőrizzük, nehogy bogár legyen a leveleken. A zöldségeket vastag aljú lábosba tesszük, és az olívaolajon megpároljuk. Hozzáadjuk a fűszereket, egy-két percig kevergetjük, majd felöntjük vízzel úgy, hogy bőségesen ellepje. Felforraljuk, majd kis lángon 45-50 perc alatt készre főzzük. Ekkor hozzátöltjük a kókusztejszínt, elkeverjük, és újra felforrósítjuk.

Családfakutatás a Balaton körül 2. rész

Tapolca

– a zsidó borászati központ

Innen Tapolcára mentünk tovább, ahol a zsidó temető nagyon szép állapotban van. A múlt évben hozták rendbe és építettek neki kerítést egy hétmillió forintos MAZSÖK-pályázatból. Körbejártam az egész temetőt, de sajnos az Oberlander család nyomaira itt nem bukkantam rá.

Itt is meglátogattuk a régi zsinagógát, amit most újítanak fel, hogy zsidó kulturális emlékhelyként üzemeljen, és megnéztük a Lessner család óriási borospincéjét is. Mint megtudtuk, egész Tapolca alatt ilyen pincék húzódnak, melyek ma már csak emlékeztetnek a régi időkre, használatban egyik sincs borospinceként. Az új zsinagógát is felkerestük, kívülről meg is néztük, de belül sajnos már semmi sem tud az eredeti funkciójára.

Badacsonytomaj

– sírok a fák között

Következő állomásunk Badacsonytomaj volt, ami a MAZSÖK üdülője miatt sok olvasónknak ismerős lehet. Engem azonban most nem ez érdekelt, hanem a „temető” – valójában ez egy elhanyagolt terület a fák között, ahol már csak hét-nyolc sír található a szőlődombok között. Köztük talán legjobb állapotban Oberlander Chánáé (1842–1888) van, aki Cseh Lipót Eliezer felesége volt. Köszönet jár a Lauder iskolának, akik 2019-ben ott jártak, hogy megtisztítsák a sírok környékét és akik elküldték nekem a sír fotóját. Másként talán soha nem szereztem volna tudomást róla – szerintem csodának számít, hogy halála után 130 évvel egy Oberlander rokona állt és imádkozott a sírjánál. Az ő unokája

volt az a dr. Cseh Edit (1895–1987), aki az 1920-as években kivándorolt Amerikába, majd, amikor nagyszüleim gyerekeikkel a háború után szintén az USA-ba emigráltak, ő fogadta őket és segítette a letelepedésben.

Itt szeretnék köszönetet mondani Hangódi Lászlónak, a tapolcai múzeum elkötelezett igazgatójának, aki egész Tapolcán körbevezetett, majd elkísért bennünket a badacsonytomaji sírokhoz is, melyeknek pontosan tudta a helyét. Érdemes megemlíteni, hogy mikor elbúcsúztunk, 2019-ben megjelent *Zsidó bordinasztiák Tapolcán* című könyvből kaptam tőle egy példányt. Én pedig a *Holokauszt és háláchá* című munkámat ajánlkoztam neki.

Nagyvázsöny

– egy rabbidinasztia bölcsője

Lett volna még más hely is, amit meglátogathattunk volna, de sietnünk kellett vissza Budapestre, hogy a 19 órától kezdődő napi Facebook-órát megtarthassam. Visszafelé Nagyvázsönyben azért még megálltunk, ahol apai nagymamámnak az őse, Rosenbaum Mose Náchum nyugszik (meghalt 1825), aki Oberlander József előtt volt nagyvázsónyi rabbi. (A kapcsolatom Nagyvázsónnyal megerősödött, amikor a Vasvári Pál utcai Sász Chevra zsinagóga rabbija lettem, mert a közösség első rabbija, Szofer Benjámín Zeév [1826–1898] korábban nagyvázsónyi rabbi is volt 1860 körül.)

Nagyjából 25 éve jártam már egyszer itt édesapámmal, és örömmelláttam, hogy mennyivel jobb állapotban van most a temető. Gyönyörű szépen rendbe van hozva a kerítés is a MAZSÖK temető-rekonstrukciós program-

jának köszönhetően (amiért én magam is lobbiztam annak idején Szabó György elnök segítségével a MAZSÖK kuratóriumában). Ezt a temetőt többen látogatják, mert Rosenbaum rabbi a Grünwald rabbidinasztia őse. Én is imádkoztam a sírjánál, és gondolatban azt mondtam neki, legyen büszke a leszármazottjaira, akik nagyon sokan vannak és rabbikként továbbviszik a zsidóságot az ő szellemiségében.

Miért felejtődtek el az Oberlander ősök?

Ezalatt az utazás alatt, azt gondolom, azt is megfejtettem, miért éppen az Oberlander-ágról nem maradtak fenn a családban történetek és információk. A Balaton környékének zsidósága inkább neológ irányba ment el annak idején, és dédnagyapám, az újpesti Oberlander Sálom (1870?–1934) volt az egyetlen az Oberlander-családban, aki erősen ortodox és hászid irányt választott, miközben testvérei és rokonai kevésbé hagyományörző életet éltek. Például unokatestvére, dr. Oberlander József téglagyáros volt a váci status quo hitközség elnöke. Azt gondolom, ez volt az oka annak, hogy dédnagyapám nem mesélt sokat a családjáról a leszármazottainak.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Cseh Viktor, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

